Сертифікат відповідності чи декларація про відповідність – що обрати?

Більшість українських компаній вже звикли до того факту, що з 1 січня 2018 року державна система сертифікації в Україні припинила своє існування. Скасування обов'язкової сертифікації та перехід до добровільної сертифікації та використання технічних регламентів є складовою реформи системи технічного регулювання. З огляду на це у українських виробників і імпортерів виникає питання - який документ краще використовувати для підтвердження відповідності продукції - сертифікат відповідності або декларацію про відповідність?

Який документ підтверджує відповідність?

Відповідно до Закону "Про технічні регламенти та оцінку відповідності" від 15.01.2015 р., сертифікат відповідності є не єдиним документом, який підтверджує відповідність. До таких документів також віднесено декларацію про відповідність, протокол випробувань, звіт, висновок, свідоцтво чи будь-який інший документ, що підтверджує виконання визначених вимог, які стосуються об'єкта оцінки відповідності. Однак, не зважаючи на те, що Законом передбачений невичерпний перелік документів про відповідність, для цілей митного оформлення застосовуються лише сертифікати відповідності та декларації про відповідність. Таким чином, при здійсненні митного оформлення уповноважені органи мають право вимагати лише ті документи для підтвердження відповідності товарів, на які є пряма вказівка у відповідному нормативному акті, а саме – сертифікати відповідності та декларації про відповідність.

Яка ж відмінність?

В чому ж різниця між сертифікатом відповідності та декларацією про відповідність? Основна відмінність полягає в тому, що сертифікат відповідності видається на підставі українських нормативних актів, а декларація про відповідність видається на підставі технічних регламентів, які були розроблені (адаптовані) під європейські норми. Технічний регламент в Україні є по суті аналогом Європейської директиви в ЄС. Принциповою відмінністю декларації від сертифіката є те, що при декларуванні відповідності український виробник або імпортер під свою повну відповідальність документально засвідчує, що продукція відповідає встановленим законодавством вимогам та технічним регламентам. Декларація про відповідність може бути складена в довільній формі. Однак, враховуючи те, що для підтвердження відповідності технічному регламенту необхідно проводити випробування продукції, у більшості випадків декларації видають і реєструють акредитовані органи з оцінки відповідності на підставі протоколу випробувань під відповідальність заявника.

Декларація відповідності - обов'язковий документ, якщо до товару встановлені вимоги безпеки технічними регламентами. Так, як один товар може бути одночасно об'єктом кількох технічних регламентів, то і декларацій відповідності для одного товару може бути декілька. Наразі дозволено складати одну декларацію із зазначенням всіх регламентів. Варто зауважити,

що не для кожної продукції існує технічний регламент і саме тому неможливо отримати декларацію про відповідність технічним регламентам. У такому випадку, наприклад, для посуду, необхідно отримати добровільний сертифікат відповідності, оскільки немає технічних регламентів, що визначають вимоги безпеки до даної продукції.

Отже, і сертифікат відповідності, і декларація про відповідність технічним регламентам мають однакову юридичну силу в питанні підтвердження якості та безпеки продукції. Необхідно тільки дотримуватися актуальних нормативних і законодавчих вимог до якості і безпеки продукції та методам їх контролю.

Види декларацій та етапи отримання

Існують наступні види декларацій про відповідність продукції:

- партійна декларація - видається на партію товару, що поставляється на територію України відповідно до інвойсу;
- серійна - видається на серійне виробництво продукції з зазначенням періоду ввезення на територію України або періоду виробництва.

Декларація про відповідність продукції складається згідно з вимогами технічних регламентів виробником або його уповноваженим представником, або постачальником, який відповідає за введення продукції в обіг в Україні. При цьому виробник або його уповноважений представник та постачальник мають бути резидентами України, які несуть повну відповідальність за відповідність продукції вимогам чинних в Україні технічних регламентів, що її стосуються.

Процедура отримання декларації про відповідність складається з наступних етапів:

Заповнення заяви на проведення робіт з декларування із зазначенням наступної інформації: найменування продукції з кодами УКТЗЕД або ДКПП для українських виробників, повна назва та адреса виробництва, назва та адреса заявника, контракт і інвойс, якщо декларація видається на партію продукції.

Укладання договору на проведення робіт з аналізу, експертизи документів та реєстрації декларації;

Реєстрація декларацій про підтвердження відповідності продукції вимогам технічних регламентів здійснюється органом з оцінки відповідності на добровільній основі за бажанням заявників.

Дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки

Не варто ще забувати і про те, що для виконання робіт підвищеної небезпеки суб'єкту господарської діяльності необхідно отримати дозвіл на виконання таких робіт. Згідно з частиною 3 статті 21 Закону України "Про охорону праці" від 14.10.1992 р. роботодавець повинен одержати дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки. Цей дозвільний документ видається територіальним органом Держпраці. Дозвіл видається на підставі

відповідного експертного висновку, виданого сертифікованої експертною організацією. В ході проведення експертизи буде встановлено відповідність заявлених робіт підвищеної небезпеки вимогам законодавства у сфері охорони праці та промислової безпеки. Постановою Кабінету Міністрів України № 1107 від 26.10.2011 р., визначено процедуру видачі дозволів, а також переліки видів робіт, машин, механізмів та устаткування підвищеної небезпеки проведення або експлуатація яких потребує отримання дозволів.

Відповідальність

У випадку відсутності дозволу на виконання робіт підвищеної небезпеки та/або декларації про відповідність (якщо необхідність отримання декларації передбачена технічним регламентом) може бути призупинена діяльність суб'єкта господарювання за рішенням суду та /або накладена адміністративна і навіть кримінальна відповідальність. Штрафи за адміністративні правопорушення є не такими значними у порівнянні із заходами кримінальної відповідальності. Так, наприклад, відповідно до ч.2 ст. 272 Кримінального кодексу України у випадку порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на виробництві, якщо воно спричинило загибель людей або інші тяжкі наслідки, передбачено обмеження волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на строк до восьми років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Таким чином, перед тим як почати експлуатацію обладнання, необхідно перевірити, чи належить таке обладнання до переліку обладнання підвищеної небезпеки, чи є відповідний Технічний регламент для такого обладнання. Після цього можна приступати до отримання відповідної дозвільної документації. Наразі отримати декларацію про відповідність (чи сертифікат відповідності) та у разі необхідності дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки не вимагають значних зусиль. Однак неотримання таких документів може значно вдарити по репутації підприємства та ще й завдати моральної та матеріальної шкоди підприємству, так і його співробітникам.